

Genoteerd

The background of the cover features a close-up of a hand placing a coin on a stack of other coins. A white line graph is overlaid on the scene, showing a general upward trend with some fluctuations. The overall color palette is dominated by blues and greens, with the coins providing a warm, golden-brown contrast.

PSD II: nieuwe regels voor het verlenen van betaaldiensten

Op 19 februari 2019 is PSD II geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Deze Genoteerd gaat in op een aantal belangrijke wijzigingen die PSD II met zich heeft gebracht, en de daarmee inmiddels opgedane ervaringen. Deze Genoteerd sluit af met een aantal aandachtspunten voor de praktijk.

In deze uitgave

- Introductie
- Waarom PSD II?
- Aanpassingen in reikwijdte
- Eisen voor betaaldienstverleners
- Relatie tussen betaaldienstverleners onderling en met betaaldienstgebruikers
- Aandachtspunten voor de praktijk

PSD II: nieuwe regels voor het verlenen van betaaldiensten

Op 19 februari 2019 is PSD II geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Deze Genoteerd gaat in op een aantal belangrijke wijzigingen die PSD II met zich heeft gebracht, en de daarmee inmiddels opgedane ervaringen. Deze Genoteerd sluit af met een aantal aandachtspunten voor de praktijk.

1. Introductie

13 januari 2018 was de datum waarop PSD II (richtlijn (EU) 2015/2366) geïmplementeerd had moeten zijn in Nederland. Deze datum ligt inmiddels geruime tijd achter ons. De wet ter implementatie van PSD II (hierna: de PSD II Implementatiewet) en het Implementatiebesluit herziene richtlijn betaaldiensten (hierna: het PSD II Implementatiebesluit) zijn uiteindelijk op 27 december 2018, respectievelijk 18 februari 2019 in het Staatsblad gepubliceerd¹ en op 19 februari 2019 in werking getreden.² Er was een aantal hete hangijzers dat het wetgevingsproces aanzienlijk heeft vertraagd. Het belangrijkste hangijzer betrof welk bestuursorgaan de bevoegdheid heeft om toezicht op betaaldienstverleners uit te oefenen met betrekking tot de toegang van betaaldienstverleners tot de betaalgegevens van betaaldienstgebruikers. Dit toezicht was eerst belegd bij De Nederlandsche Bank (DNB), maar is nu toch terecht gekomen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).³

Deze Genoteerd gaat allereerst in op de achtergrond van PSD II. Daarna bespreekt deze Genoteerd enkele belangrijke wijzigingen in de reikwijdte van PSD II, waaronder de introductie van nieuwe betaaldiensten en de nieuwe uitleg wanneer betaaldiensten worden verleend in de uitoefening van een bedrijf. Vervolgens gaat de Genoteerd in op de gewijzigde vergunningeisen voor betaaldienstverleners, waaronder de invoering van de WVGB-plicht. In deze Genoteerd komen ook de nieuwe

regels die zien op de relatie tussen betaaldienstverleners onderling en met de betaaldienstgebruikers aan de orde. De Genoteerd sluit af met een aantal aandachtspunten voor de praktijk die samenhangen met de wijzigingen die hierin zijn besproken.⁴

2. Waarom PSD II?

PSD II vervangt haar voorganger, zijnde PSD I (richtlijn 2007/64/EG). In Nederland was PSD I per 1 november 2009 geïmplementeerd in de Wet op het financieel toezicht (Wft) en Titel 10 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (BW). PSD I harmoniseerde de interne markt voor betaaldiensten. Het voorzag in de coördinatie van de nationale voorschriften omtrent vergunningverlening, prudentiële vereisten, de markttoegang van betaaldienstaanbieders inclusief de optie om betaaldiensten te verlenen in andere landen van de Europese Economische Ruimte (EER) op basis van een zogenaamd "Europees paspoort", informatievereisten en de rechten en plichten van betaaldienstgebruikers en -verleners.

In de zomer van 2013 publiceerde de Europese Commissie het voorstel tot herziening van PSD I. Dit voorstel was met name ingegeven door de significante technische innovaties die zich sinds 2009 hadden voorgedaan, zoals een snelle toename van het aantal elektronische en mobiele betalingen en de opkomst van nieuwe soorten betaaldiensten. Het kader van PSD I

¹ *Stb.* 2018, 503 en *Stb.* 2019, 59.

² *Stb.* 2019, 60, zoals gewijzigd door een besluit van 5 maart 2019 (*Stb.* 2019, 114), omdat per abuis was geregeld dat een aantal bepalingen omtrent toegang tot de betaalrekening door de nieuwe betaaldienstverleners pas per 14 september 2019 in werking zou treden. Met het besluit van 5 maart 2019 is dit aangepast naar 19 februari 2019.

³ Kamerstukken II, 2017–2018, 34 813, nr. 12. Zie ook de adviezen van de AP van 24 oktober 2017 (bijlage bij Kamerstukken II, 2017–2018, 34 813, nr. 3) en 20 december 2017 (inzake het Implementatiebesluit herziene richtlijn betaaldiensten). De AP publiceert daarnaast regelmatig uitleg over de verwerking van persoonsgegevens onder PSD II op haar website www.autoriteitpersoonsgegevens.nl. DNB en de AP hebben op 21 februari 2019 een samenwerkingsprotocol ondertekend om effectief en efficiënt toezicht te houden op de naleving van PSD II (*Stc.* 2019, 10431).

⁴ Volledigheidshalve merken wij op dat PSD II nog meer wijzigingen met zich brengt die wij niet in deze Genoteerd zullen bespreken. Denk bijvoorbeeld aan de vereisten omtrent verwerking van persoonsgegevens en toegang tot betalingssystemen. Een overzicht van alle wijzigingen is te vinden in *Kamerstukken II*, 2017–2018, 34 813, nr. 3, p. 2-10.

voorzag hier niet in met als gevolg rechtsonzekerheid, potentiële veiligheidsrisico's in de betalingsketen en gebrek aan consumentenbescherming op sommige gebieden. Het bleek dat het moeilijk was voor betaaldienstverleners om innoverende, veilige en gebruiksvriendelijke digitale betaaldiensten ingang te doen vinden en in de EU doeltreffende, handige en veilige betaalmethoden aan consumenten en detailhandelaren aan te bieden.⁵

PSD II is *grosso modo* gebaseerd op, en is op dezelfde wijze opgebouwd als, PSD I. In titel I zijn de algemene bepalingen en begripsomschrijvingen opgenomen, in titel II de eisen omtrent markttoegang en toezicht, in titel III de aan het verlenen van betaaldiensten verbonden voorwaarden en informatieverplichtingen en in titel IV de rechten en plichten met betrekking tot het gebruik van betaaldiensten. In titel V zijn enkele mogelijkheden tot gedelegeerd handelen opgenomen, alsmede de mogelijkheid voor de Europese Bankautoriteit (EBA) om technische reguleringsnormen vast te stellen. Titel VI, tot slot, bevat de gebruikelijke eindbepalingen, zoals evaluatie, overgangsrecht en inwerkingtreding. De wijzigingen ten opzichte van PSD I zien in het kort op vergroting van de reikwijdte en inperking van een aantal uitzonderingen, de introductie van twee nieuwe betaaldiensten, eisen omtrent vergunningverlening, regels over niet toegestane en onbedoelde overboekingen, betaaldienstagenten, toegang tot betalingssystemen en betaalrekeningen, vergoedingen voor het gebruik van betaalinstrumenten, sterke cliëntauthenticatie en bescherming van persoonsgegevens.

Belangrijke onderdelen van PSD II worden verder uitgewerkt in Gedelegeerde Verordening (EU) 2018/389 (hierna: de GV). Hierin zijn (kort samengevat) de vereisten omtrent het toepassen van de procedure voor sterke cliëntauthenticatie, het beschermen van de vertrouwelijkheid en integriteit van persoonlijke beveiligingsgegevens van de betaaldienstgebruikers en de standaarden voor communicatie tussen rekeninghoudende betaaldienstverleners (zoals banken) en de nieuwe betaaldienstverleners en betaaldienstgebruikers vastgelegd. De GV is van toepassing met ingang van 14 september 2019.

Een belangrijke rol in de uitwerking van PSD II is verder weggelegd voor de EBA. De EBA publiceert richtsnoeren waarin onderwerpen zoals de vergunning en het Europees paspoort, de klachtenafhandeling en frauderapportage worden geregeld. Een voor de praktijk belangrijk onderwerp, namelijk de mogelijkheid voor rekeninghoudende betaaldienstverleners om betaalgegevens van hun betaaldienstgebruikers toegankelijk te maken via een *dedicated interface*, is ook uitgewerkt in richtsnoeren.⁶ Dit onderwerp komt aan de orde in par. 5.1. De richtsnoeren van de EBA worden door DNB gevolgd vanaf de inwerkingtreding van de PSD II Implementatiewet (dat is dus per 19 februari 2019). Een uitzondering daarop vormen de richtsnoeren inzake frauderapportage. Deze treden per 1 juli 2019 in werking.

In het kader van PSD II is tot slot ook van belang Verordening (EU) 2015/751 (Verordening interbancaire vergoedingen). Deze verordening legt voorschriften vast ten aanzien van kaarttransacties, waaronder de afwikkelingsvergoedingen die in rekening mogen worden gebracht voor het verrichten van betalingstransacties met een kaart en het accepteren van kaarttransacties. Deze verordening is al vanaf 9 juni 2016 volledig van toepassing in alle EER-lidstaten.

3. Aanpassingen in reikwijdte

Er heeft zich als gevolg van de implementatie van PSD II een aantal wijzigingen voorgedaan in de reikwijdte ten opzichte van PSD I. Deze wijzigingen zien op de definitie van betaaldiensten, de uitleg inzake het verlenen van betaaldiensten 'in de uitoefening van bedrijf', de vrijstelling van de vergunningplicht, de uitzonderingen op PSD II en de geografische reikwijdte van PSD II.

3.1 Wijzigingen in de definitie van betaaldiensten

PSD II reguleert verleners van betaaldiensten. Onder de voorgaande richtlijn (PSD I) werden zeven betaaldiensten onderscheiden, hieronder verkort weergegeven:

1. Diensten waarbij de mogelijkheid wordt geboden contacten op een betaalrekening te storten, alsmede alle verrichtingen die voor het beheren van een betaalrekening vereist zijn;

2. Diensten waarbij de mogelijkheid wordt geboden contacten van een betaalrekening op te nemen, alsmede alle verrichtingen die voor het beheren van een betaalrekening vereist zijn;
3. Uitvoering van betalingstransacties, met inbegrip van geldovermakingen, op een betaalrekening bij de betalingsdienstaanbieder van de gebruiker of bij een andere betalingsdienstaanbieder;
4. Uitvoering van betalingstransacties waarbij de geldmiddelen zijn gedekt door een kredietlijn die aan de betalingsdienstgebruiker wordt verleend;
5. Uitgifte en/of aanvaarding van betaalinstrumenten;
6. Geldtransfers; en
7. Uitvoering van betalingstransacties waarbij de instemming van de betaler met een betalingstransactie wordt doorgegeven met behulp van een telecommunicatie-, digitaal of IT-instrument en de betaling rechtstreeks geschiedt aan de exploitant van de telecommunicatiediensten, het IT-systeem of het netwerk, die louter optreedt als intermediair tussen de betalingsdienst-gebruiker en de persoon die de goederen levert of de diensten verricht.

PSD II brengt een aantal wijzigingen aan in de hiervoor genoemde betaaldiensten.⁷

Betaalinitiatie- en de rekeninginformatiedienst

PSD II breidt genoemde lijst met betaaldiensten uit met de betaalinitiatie- en de rekeninginformatiedienst:⁸

- De betaalinitiatiedienst is een dienst voor het initiëren van een betaalopdracht op verzoek van de betaaldienstgebruiker, met betrekking tot een betaalrekening die bij een andere betaaldienstverlener wordt aangehouden. Kortom, de betaaldienstverlener initieert de betaling ten behoeve van de betaaldienstgebruiker (een consument of een onderneming), bijvoorbeeld bij online aankopen bij een webwinkel.
- De rekeninginformatiedienst is een online dienst voor het verstrekken van geconsolideerde informatie over één of meer betaalrekeningen die de betaaldienstgebruiker bij een andere betaaldienstverlener of bij

meer dan één betaaldienstverlener aanhoudt. De rekeninginformatiedienst maakt onder andere een digitaal huishoudboekje mogelijk. Dit kan handig zijn als een betaaldienstgebruiker meerdere betaalrekeningen bij een of meer banken heeft of als de betaaldienstgebruiker niet afhankelijk wil zijn van de applicatie van zijn eigen bank. Een digitaal huishoudboekje geeft de betaaldienstgebruiker een overzicht van diens betalingen per categorie, zoals voor wonen, levensmiddelen, kleding, vervoer, abonnementen, verzekeringen, etc. Ook kan een overzicht gemaakt worden van ontvangsten, uitgaven en besparingen. Dit kan nuttig zijn als de betaaldienstgebruiker een financieel product nodig heeft, zoals een hypotheek of consumptief krediet.

Aanbieders van deze nieuwe betaaldiensten mogen geen tegoeden van betaaldienstgebruikers aanhouden.

Aanvaarding van betaalinstrumenten

Ten aanzien van dienst 5 is onder PSD II 'uitgifte en/of aanvaarding van *betaalinstrumenten*' gewijzigd in: 'uitgifte van betaalinstrumenten en/of acceptatie van *betalingstransacties*'. Uit preambule 10 van PSD II volgt dat in PSD II een neutrale definitie van de acceptatie van betalingstransacties is opgenomen om niet alleen de traditionele acceptatiemodellen die gebaseerd zijn op het gebruik van betaalkaarten te vatten, maar ook andere bedrijfsmodellen, zoals die waarbij meer dan één accepteerder is betrokken. Dit moet ertoe leiden dat, wanneer de activiteit dezelfde is als het accepteren van kaarttransacties, handelaren dezelfde bescherming genieten, ongeacht het betaalinstrument dat is gebruikt. Technische diensten die aan betaaldienstverleners worden verleend, zoals het louter verwerken en opslaan van gegevens of het bedienen van terminals, mogen niet worden beschouwd als acceptatie. Sommige acceptatiemodellen leiden overigens niet tot een werkelijke overdracht van geldmiddelen van de accepteerder naar de begunstigde, omdat de partijen andere vormen van afwikkeling kunnen hebben afgesproken.

Telecomaanbieders

Betaaldienst 7 is komen te vervallen onder PSD II. Dit betekent echter niet dat telecomaanbieders niet

⁵ Preambules 3 en 4 PSD II.

⁶ EBA, Guidelines on the conditions to benefit from an exemption from contingency mechanism under Article 33(6) of Regulation (EU) 2018/389 (RTS on SCA & CSC), 4 december 2018, EBA/GL/2018/07.

⁷ In art. 1:1 Wft zijn betaaldiensten gedefinieerd door middel van verwijzing naar de bijlage bij PSD II.

⁸ Zie ook: DNB, Factsheet – Betaaldiensten waarvoor een vergunning nodig is, 19 februari 2019, www.toezicht.dnb.nl, voor het laatst geraadpleegd op 28 maart 2019.

meer te maken hebben met PSD II. Er kan nog steeds sprake zijn van het verlenen van betaaldiensten, indien een telecoaanbieder een systeem aanbiedt waarbij gefactureerd wordt via de netwerkexploitant of wanneer aankopen rechtstreeks via de telefoonrekening worden afgerekend. Het gaat vooral om diensten die behoren tot entertainment, zoals betaald chatten, video, muziek, spelletjes, informatie over het weer, het nieuws, sportverslaggeving, beurskoersen, telefooninlichtingen en deelname aan TV- en radioprogramma's (zoals stemmen, wedstrijddeelname en rechtstreekse feedback). Er zal geen sprake zijn van een betaaldienst, indien de abonnee bevrijdend betaalt voor deze diensten aan de aanbieder. Wanneer dat echter niet het geval is, kan sprake zijn van een betaaloopdracht van de abonnee (de betaler) aan de aanbieder en verricht de aanbieder bij de uitvoering ervan een betaaldienst. Betalingstransacties in verband met giften voor liefdadigheidsinstellingen en voor de aankoop van digitale inhoud en spraakgestuurde diensten zijn uitgezonderd mits bepaalde drempelbedragen niet worden overschreden.

3.2 Nadere uitleg over 'in de uitoefening van een bedrijf'

Onder PSD I bestond alleen een vergunningplicht, indien er sprake was van 'het uitoefenen van het bedrijf' van betaaldienstverlener. Hiervan was alleen sprake, indien het verlenen van betaaldiensten de hoofdactiviteit was van de dienstverlener. Dit volgde uit de toelichting op de implementatie van PSD I⁹ en een factsheet op de website van DNB.¹⁰ Om als hoofdactiviteit te kwalificeren, moest er sprake zijn van een 'zelfstandig identificeerbare dienst die bovendien niet uitsluitend dient ter ondersteuning van hoofdactiviteit(en) niet zijnde betaaldiensten'.

Uit de toelichting op de PSD II Implementatiewet kan worden opgemaakt dat naar aanleiding van implementatiewerkgroepen in Brussel wordt aangenomen dat het niet (langer) relevant is of het verlenen van betaaldiensten wel of geen hoofdactiviteit van de onderneming betreft.¹¹ Dit betekent dat ondernemingen die betaaldiensten verlenen ter ondersteuning van

hun hoofdactiviteit(en), anders dan het verlenen van betaaldiensten, mogelijk een vergunning als betaalinstantie van DNB moeten verkrijgen. Dit speelt mogelijk voor elektronische handelsplatformen die zelf betaaldiensten verlenen (door het faciliteren van de betaling van de kopers aan de verkopers).¹²

Op 11 februari 2019 heeft DNB nadere guidance gegeven over wanneer sprake is van het verlenen van een betaaldienst in de uitoefening van een bedrijf.¹³ Volgens DNB is van 'het bedrijf maken van het verlenen van betaaldiensten' uitsluitend sprake wanneer voor rekening van een betaler of begunstigde betaaldiensten worden verleend als een zelfstandig identificeerbare activiteit. Dat wil zeggen: een op zichzelf staande activiteit, niet onlosmakelijk verbonden met een andere, niet met het verrichten van betaaldiensten verband houdende, activiteit.

Van het bedrijfsmatig verlenen van betaaldiensten als een zelfstandig identificeerbare activiteit is volgens DNB in ieder geval geen sprake in de volgende gevallen:

- *notarissen* – notarissen als bedoeld in art. 1, eerste lid, aanhef en onderdeel a, van de Wet op het notarisambt, voor zover zij de geldmiddelen aanhouden op een rekening als bedoeld in art. 25 van de Wet op het notarisambt;
- *gerechtsdeurwaarders* – gerechtsdeurwaarders als bedoeld in art. 1, aanhef en onderdeel d, van de gerechtsdeurwaarderswet, voor zover zij geldmiddelen aanhouden op een rekening als bedoeld in art. 19 van de gerechtsdeurwaarderswet;
- *advocaten* – stichtingen derdengelden die als enige activiteit hebben het tijdelijk beheer van geldmiddelen ten behoeve van rechthebbenden en uitsluitend werkzaam zijn voor advocaten die niet zelf gerechtigd zijn tot de geldmiddelen, hetgeen uit een schriftelijke overeenkomst tussen de desbetreffende stichtingen en de betrokken advocaten blijkt; en
- *bepaalde crowdfunding platformen* – crowdfunding platformen voor zover zij tijdelijk het beheer hebben van geldmiddelen van degenen aan wie door tussenkomst

van de platformen leningen worden verstrekt of van degenen die via de platformen geldmiddelen aanbieden of hebben verstrekt en dat beheer niet op zichzelf staande activiteiten betreft;

- *fiscaal vertegenwoordigers* – fiscaal vertegenwoordigers aan wie een algemene vergunning of een beperkte vergunning is verleend als bedoeld in art. 24c, vierde en vijfde lid van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968, voor zover zij in hun hoedanigheid van fiscaal agent geldmiddelen aanhouden

Daarnaast kan uit de toelichting van DNB bij het aanvraagformulier voor een vergunning ten behoeve van een betaaldienstverlener worden opgemaakt dat het aanbieden van diensten aan verschillende klanten een aanwijzing is dat die diensten bedrijfsmatig worden aangeboden. Er is in ieder geval sprake van een vergunningplichtige betaaldienst indien de dienst actief wordt aangeboden, bijvoorbeeld doordat reclame wordt gemaakt. Gaat het om het eenmalig of zeer incidenteel aanbieden van betaaldiensten, dan kwalificeert een onderneming niet als betaaldienstverlener.¹⁴

3.3 Wijziging van vrijstelling

Voor het uitoefenen van het bedrijf van betaaldienstverlener (d.w.z. het verlenen van betaaldiensten) door een ieder met zetel in Nederland is een vergunning vereist van DNB, tenzij al een vergunning als bank of elektronischgeldinstelling is verkregen en het ingevolge die vergunning is toegestaan om betaaldiensten te verlenen of betaaldiensten kunnen worden verleend onder een zogenoemd 'EU paspoort'.¹⁵

Op grond van art. 1a van de Vrijstellingsregeling Wft is het mogelijk om te profiteren van een vrijstelling van de vergunningplicht, indien aan de voorwaarden wordt voldaan die worden genoemd in dat artikel. Deze voorwaarden zijn gewijzigd als gevolg van PSD II.¹⁶ Als gevolg van het vervallen van betaaldienst 7 onder PSD II, is de vrijstelling niet langer nodig voor betaaldienst 7. Daarnaast is de vrijstelling van toepassing, indien

betaaldiensten worden 'aangeboden', in plaats van 'verleend' in Nederland. Ingevolge de toelichting op de aanpassing van de vrijstelling hangt dit samen met de aanpassing van art. 1:5a Wft, waarin als gevolg van PSD II ook wordt gesproken over 'aanbieden' in plaats van 'uitgevoerd'. Zie ook par. 3.6 over de wijzigingen in de geografische reikwijdte van PSD II. Het tweede lid van art. 1a Vrijstellingsregeling Wft is ook aangepast, als gevolg waarvan de normen waaraan een vrijgestelde betaaldienstverlener moet voldoen zijn uitgebreid. Voor het aanbieden van de twee nieuwe betaaldiensten kan geen vrijstelling worden verkregen.

3.4 Wijziging van wettelijke uitzonderingen

Art. 3 van PSD II, geïmplementeerd in art. 1:5a lid 2 Wft, bevat een aantal uitzonderingen op de reikwijdte van PSD II.¹⁷ In de in art. 3 PSD II genoemde gevallen is PSD II niet van toepassing, ook al worden in die gevallen wellicht wel betaaldiensten verleend in de uitoefening van een bedrijf. Hieronder wordt een aantal belangrijke wijzigingen in de uitzonderingen onder PSD II besproken.¹⁸

Closed loop uitzondering wordt beperkt

De uitzondering voor betaaldiensten die worden verricht binnen een beperkt netwerk, zoals binnen een bepaald bedrijfsgebouw, is onder PSD II strikter gedefinieerd, met als gevolg dat vooral kleine, beperkte netwerken buiten de reikwijdte van PSD II vallen. Vaak was er binnen beperkte netwerken alsnog sprake van significante betalingsvolumes en bedragen. Dat is in strijd met de doelstelling van de uitzondering. De uitzondering kan daarom alleen nog maar worden gebruikt als het gaat om de aankoop van een zeer beperkte reeks goederen of diensten bij een welbepaalde detailhandelaar of keten van detailhandelaars.¹⁹

De tekst van de uitzondering in art. 1:5a, lid 2 onderdeel k Wft luidt als volgt:

“onder het verlenen van betaaldiensten in de zin van [de Wft] wordt niet verstaan het verlenen van diensten die gebaseerd zijn op specifieke betaalinstrumenten:

⁹ Kamerstukken II, 2008-2009, 31 892, nr. 3, p. 18.

¹⁰ DNB, Factsheet – Reikwijdte betaaldienstverlening, 29 mei 2012, www.toezicht.dnb.nl, voor het laatst geraadpleegd op 9 januari 2019.

¹¹ Kamerstukken II, 2017-2018, 34 813, nr. 3, p. 4.

¹² DNB, Q&A – Elektronische handelsplatformen (e-commerce platforms) PSD2, 26 oktober 2017, www.toezicht.dnb.nl, voor het laatst geraadpleegd op 28 maart 2019.

¹³ DNB, Q&A - Reikwijdte betaaldienstverlening - niet op zichzelf staande betaaltransacties, 11 februari 2019, www.toezicht.dnb.nl, voor het laatst geraadpleegd op 28 maart 2019.

¹⁴ DNB, Uitoefenen van het bedrijf van betaaldienstverlener, 12 december 2018, p. 7.

¹⁵ Art. 2:3e Wft.

¹⁶ Stc. 2019, 7963.

¹⁷ PSD I bevatte eveneens in art. 3 PSD I uitzonderingen op de reikwijdte.

¹⁸ Zie ook: DNB – Factsheet – Diensten waarvoor geen vergunning nodig is, 18 februari 2019, www.toezicht.dnb.nl, voor het laatst geraadpleegd op 28 maart 2019.

¹⁹ Art. 1:5a, lid 2, onderdeel k, Wft.

1°: waarmee de houder uitsluitend in de bedrijfsgebouwen van de uitgever of binnen een beperkt netwerk van dienstverleners die een directe handelsovereenkomst met een uitgever hebben, goederen of diensten kan aanschaffen;

2°: die uitsluitend gebruikt kunnen worden voor de aanschaf van een zeer beperkte reeks goederen of diensten; of

3°: die uitsluitend in Nederland worden aangeboden met het oog op het bereiken van specifieke doelen die zijn vastgelegd in sociale of fiscale regelgeving en waarmee specifieke goederen of diensten kunnen worden aangeschaft bij leveranciers die een handelsovereenkomst met de uitgever hebben.”

De uitzondering voor beperkte netwerken gaat gepaard met een plicht om het gebruik maken van deze uitzondering te melden aan DNB wanneer de totale waarde van de uitgevoerde betalingstransacties in de voorgaande twaalf maanden het bedrag van EUR 1 miljoen overschrijdt.²⁰

Handelsagentuitzondering wordt aangepast

Uit de uitzondering²¹ en de toelichting daarop in PSD II volgt dat deze uitzondering alleen geldt wanneer is voldaan aan de volgende drie voorwaarden:

- de handelsagent handelt alleen voor rekening van de betaler of alleen voor de begunstigde;
- uit een overeenkomst blijkt dat de handelsagent is gemachtigd door de betaler of de begunstigde en dat hij optreedt voor alleen de betaler of alleen de begunstigde; en
- de handelsagent is gemachtigd om de verkoop of aankoop van de betreffende goederen of diensten tussen betaler en begunstigde via onderhandelingen tot stand te brengen of te sluiten.

Indien agenten voor rekening van zowel de betaler als de betalingsbegunstigde handelen (zoals op bepaalde platformen voor elektronische handel), worden zij slechts van het toepassingsbereik van PSD II uitgesloten indien zij

op geen enkel ogenblik in het bezit zijn van, of de controle hebben over, de geldmiddelen van de cliënten.²²

Payment factory

In art. 1:5a lid 2, onderdeel n Wft is verduidelijkt dat het verrichten van betalingstransacties en daarmee verbonden diensten tussen een moederonderneming en haar dochteronderneming, of tussen dochterondernemingen van dezelfde moederonderneming, zonder tussenkomst van een andere dan een tot dezelfde richtlijn groep behorende betaaldienstverlener, niet wordt gezien als het verlenen van betaaldiensten. In overweging 17 van PSD2 is dit als volgt toegelicht: “De gemeenschappelijke betalingsruimte voor de euro (Single Euro Payments Area – SEPA) heeft de oprichting van Uniebrede „betalingscentrales” („payment factories”) en „ontvangstcentrales” („collection factories”) gefaciliteerd, waardoor de betalingstransacties van dezelfde groep kunnen worden gecentraliseerd. In dit verband dienen betalingstransacties tussen een moederonderneming en haar dochteronderneming of tussen dochterondernemingen van dezelfde moederonderneming die worden verricht door een tot dezelfde groep behorende betalingsdienstaanbieder van het toepassingsgebied van deze richtlijn te worden uitgesloten. Indien de moederonderneming of haar dochteronderneming voor rekening van een groep betalingsopdrachten in ontvangst neemt met het oog op de latere doorgifte ervan aan een betalingsdienstaanbieder, mag dat voor de toepassing van deze richtlijn niet als een betalingsdienst worden beschouwd.”

3.5 Aanpassing van de geografische reikwijdte

Als gevolg van PSD II vallen ook transacties, waarbij slechts één van de betrokken betaaldienstverleners in de EU is gevestigd, voor een deel onder de reikwijdte van PSD II, namelijk voor zover de transactie binnen de EU plaatsvindt. PSD II is daarnaast van toepassing op betaaltransacties in elke valuta. Op deze transacties zijn echter niet alle voorschriften uit PSD II van toepassing. PSD II is in dat geval alleen van toepassing voor zover de transactie binnen de EU plaatsvindt.²³ Tot slot is verduidelijkt dat PSD II van toepassing is, indien een

dienst daadwerkelijk in de EU wordt aangeboden en de dienstverlening niet slechts toegankelijk is vanuit de EU.²⁴

4. Eisen voor betaaldienstverleners

4.1 Onderscheid tussen betaaldienstverleners

Onder PSD II worden de vergunningeisen voor betaaldienstverleners uitgebreid. Hierin wordt wel een onderscheid gemaakt tussen (i) rekeninghoudende betaaldienstverleners (*account servicing payment service providers*, APSP's), (ii) de nieuwe betaaldienstverleners (*third party providers*, TTP's) en (iii) de overige betaaldienstverleners (*payment services providers*, PSP's).

APSP's zijn betaaldienstverleners die ten behoeve van een betaler een betaalrekening aanbieden en beheren.²⁵

De PSD II Implementatiewet voorziet in de volgende (gewijzigde) definitie van een betaalrekening in art 1:1 Wft: een “op naam van een of meer betaaldienstgebruikers aangehouden rekening die voor de uitvoering van betalingstransacties wordt gebruikt, als bedoeld in art. 4 van de richtlijn betaaldiensten”. Voorheen werd als betaalrekening gezien een rekening die wordt aangehouden met als hoofddoel het kunnen verrichten van betalingen. Deze interpretatie is ingevolge de wetsgeschiedenis te beperkt voor een goede werking van PSD II.²⁶ De advocaat-generaal Tanchev van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: het Hof) is in zijn conclusie van 19 juni 2018 ingegaan op het begrip betaalrekening naar aanleiding van een verzoek om een prejudiciële beslissing van het Oostenrijkse Oberste Gerichtshof.²⁷ In deze zaak ging het om de vraag of een spaarrekening waarop geld alleen kan worden gestort of opgenomen door een betaaldienstgebruiker via een andere op zijn naam aangehouden rekening (een tussenrekening) kwalificeert als betaalrekening. De A-G oordeelt dat dit niet het geval is. Hij acht beslissend of een rekening de

rechtstreekse betrokkenheid bij betalingstransacties met derden impliceert. Het Hof stelt ook vast dat de spaarrekening met een vaste tegenrekening in de casus die voorlag niet als betaalrekening moet worden gezien.²⁸ De relevantie van de uitspraak is met name gelegen in de verplichting voor APSP's om toegang te geven aan TTP's. Deze verplichting geldt namelijk alleen ten aanzien van online raadpleegbare betaalrekeningen.²⁹ APSP's zijn vaak banken, maar dit kunnen ook andere rekeninghoudende partijen zijn.³⁰ Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de uitspraak gedaan is op grond van PSD. Er is nog steeds enige onduidelijkheid hoe het begrip betaalrekening onder PSD II moet worden geïnterpreteerd.

TTP's zijn betaaldienstverleners die betaalinitiatie- en/of rekeninginformatiediensten leveren. Bij TTP's wordt met name gedacht aan nieuwkomers op de financiële markten, zoals FinTechs. Ook bestaande spelers op de financiële markten kunnen uiteraard als TTP optreden.

Naast APSP's en TTP's, zijn er ook nog andere partijen die betaaldiensten verlenen: de overige PSP's. Deze partijen kunnen heel uiteenlopende betaaldiensten verlenen, van geldtransfers en het bieden van oplossingen waarmee online en mobiel betalingen kunnen worden geaccepteerd tot het leveren van betaalautomaten.

4.2 Uitbreiding van vergunningeisen

In het kader van veilig betalingsverkeer worden meer voorwaarden gesteld aan vergunningverlening dan voorheen. Betaalinstellingen moeten onder andere kunnen aantonen hoe wordt omgegaan met veiligheidsincidenten en klachten, het opslaan, monitoren, traceren en beperken van toegang tot gevoelige betaalgegevens, de bedrijfscontinuïteit, de wijze waarop statistieken worden bijgehouden van transacties en fraude, het veiligheidsbeleid inclusief risicoanalyse en hoe toezicht wordt gehouden op agenten en bijkantoren.³¹ De vergunningsvoorwaarden zijn voor de rekeninginformatiedienstverlener en

20 Art. 1a, lid 1 Besluit Markttoegang financiële ondernemingen Wft.

21 Art. 1:5a, lid 2, onderdeel b, Wft.

22 Kamerstukken II, 2017–2018, 34 813, nr. 3, p. 4. Zie ook: DNB – Factsheet – Diensten waarvoor geen vergunning nodig is, 18 februari 2019, www.toezicht.dnb.nl, voor het laatst geraadpleegd op 28 maart 2019.

23 Zie bijv. art. 7:515 BW, art. 26h Besluit prudentiële regels Wft (Bpr Wft), art. 59ac en 69 Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (BGfo Wft).

24 Art. 1:5a, lid 1 Wft. Kamerstukken II, 2008–2009, 31 892, nr. 3, p. 3.

25 Een definitie van rekeninghoudende betaaldienstverlener is opgenomen in art. 7:514, sub x BW.

26 Kamerstukken II, 2017–2018, 34 813, nr. 12, p. 6–7.

27 Conclusie van A-G, 19 juni 2018, C-191/17, ECLI:EU:C:2018:466.

28 HvJ, 4 oktober 2018, C-191/17, ECLI:EU:C:2018:809.

29 Art. 66 en 67 PSD II.

30 Hierbij moet rekening worden gehouden met het verbod op het aantrekken van opvorderbare gelden (art. 3:5 Wft). Zie echter ook art. 3:29c Wft.

31 Art. 3a, lid 4 Besluit markttoegang financiële ondernemingen Wft. Zie voor een nadere toelichting op de vergunningeisen: DNB, Uitoefenen van het bedrijf van betaaldienstverlener, 12 december 2018.

betaalinitiatiedienstverlener minder streng dan voor andere betaaldiensten.³²

PSD II stelt de eis dat ten minste een deel van de werkzaamheden van een betaalinstantie in de lidstaat van vestiging moet plaatsvinden om misbruik van het recht van vestiging te voorkomen.³³

4.3 Bijzondere voorwaarden voor TTP's

Om actief te mogen zijn, moeten verleners van betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten voldoen aan een aantal bijzondere voorwaarden. Aanbieders van beide betaaldiensten mogen geen tegoeden van betaaldienstgebruikers aanhouden.³⁴ Zij dienen te beschikken over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering of een andere vergelijkbare waarborg tegen aansprakelijkheid.³⁵ Daarnaast worden er voorwaarden gesteld aan de bedrijfsvoering, in het bijzonder met betrekking tot gegevensverwerking, veiligheid en consumentenbescherming.³⁶

4.4 Introductie van VVGB-plicht

PSD II introduceert de verplichting voor aandeelhouders in betaalinstanties met een 'gekwalficeerde deelneming' om een verklaring van geen bezwaar (VVGB) te verkrijgen van DNB. Een gekwalficeerde deelneming is kort gezegd een aandelenbelang van 10% of meer, de mogelijkheid om 10% of meer van de stemrechten te kunnen uitoefenen of een daarmee vergelijkbare zeggenschap in de betaalinstantie.³⁷ De verplichting om te beschikken over een VVGB geldt niet voor het verkrijgen of houden van een gekwalficeerde deelneming in een betaalinstantie die uitsluitend rekeninginformatiediensten aanbiedt.³⁸

De verplichting voor aandeelhouders in betaalinstanties met een gekwalficeerde deelneming om een VVGB te verkrijgen speelt ook een rol in het vergunningverleningsproces. DNB zal alleen een vergunning

verstrekken, indien de relevante aandeelhouders de benodigde VVGB hebben verkregen.³⁹ Dit is geen vergunningvereiste voor betaalinstanties die uitsluitend rekeninginformatiediensten aanbieden.

4.5 Gebruik van een betaaldienstagent

De regels ten aanzien van agenten van betaalinstanties zijn in PSD II aangescherpt. Zo moeten materiële wijzigingen in het beleid van de agent ten aanzien van witwassen en terrorismefinanciering onverwijld worden gemeld aan de bevoegde autoriteit van het land van herkomst. Ten aanzien van bestuurders en managers van agenten die geen betaaldienstverlener zijn, moet worden aangetoond dat zij betrouwbaar en deskundig zijn. Eveneens dient bij de bevoegde autoriteiten aangegeven te worden tot welke betaaldiensten de agent gemachtigd wordt.⁴⁰ Bevoegde autoriteiten van lidstaten van ontvangst kunnen vragen om een verslag over de op het grondgebied van de lidstaat verrichte werkzaamheden. Voorts kunnen zij voorschrijven dat betaalinstanties die via agenten actief zijn op hun terrein een centraal contactpunt aanwijzen.⁴¹

5. Relatie tussen betaaldienstverleners onderling en met betaaldienstgebruikers

PSD II bevat nieuwe regels die zien op de relatie tussen TTP's en de betaaldienstgebruiker, en tussen TTP's en APSP's (bijvoorbeeld een bank). De regels over de (rechts)verhouding tussen betaaldienstverleners en betaaldienstgebruikers zijn voornamelijk geïmplementeerd in het BW, terwijl de regels over de (rechts)verhouding tussen betaaldienstverleners met name in de Wft en lagere regelgeving zijn opgenomen.

5.1 Toegang tot de betaalrekening

Een betaaldienstgebruiker heeft alleen recht op het inschakelen van een TTP als de betaalrekening van de betaaldienstgebruiker online raadpleegbaar is – dat wil zeggen dat de betaalrekening online toegankelijk moet zijn.⁴² Wanneer een betaaldienstgebruiker uitdrukkelijk toestemming geeft voor een betaling via een betaalinitiatiedienstverlener of voor het opvragen van rekeninginformatie door een rekeninginformatiedienstverlener, dient de APSP hieraan medewerking te verlenen om het recht te waarborgen van de betaaldienstgebruiker om een TTP te kunnen inschakelen. De APSP mag de toegang slechts weigeren wanneer er een objectief vermoeden is van een niet-toegestane betaaltransactie of van fraude.⁴³ Onder PSD I was dit nog anders.⁴⁴

De APSP mag voorts een TTP niet anders behandelen dan de betaaldienstgebruiker. Dit betekent bijvoorbeeld dat een APSP niet hogere kosten in rekening mag brengen voor een informatieverzoek van een TTP, indien dat niet objectief te rechtvaardigen is, dan wel de uitvoering van een betaalopdracht extra mag vertragen. Ook mag de dienstverlening door een TTP niet afhankelijk zijn van een contractuele relatie met de APSP.⁴⁵

De toestemming van de betaler voor een betaling via een betaalinitiatiedienstverlener of voor het opvragen van rekeninginformatie door een rekeninginformatiedienstverlener bepaalt steeds de reikwijdte van de toegang en van de informatie die mag worden verkregen. Indien bepaalde informatie niet wordt gevraagd door de betaaldienstgebruiker, mag een TTP geen toegang krijgen tot deze informatie. De uitdrukkelijke toestemming vindt plaats tussen de betaaldienstgebruiker en de TTP. De APSP staat hier buiten en kan dus ook geen beperkingen opleggen aan de vorm of de inhoud van de gegeven toestemming.⁴⁶

Indien een betaaldienstgebruiker gebruik maakt van een betaalinitiatiedienstverlener wordt de uitdrukkelijke toestemming gegeven door de afgifte van de sterke cliëntauthenticatie (zoals nader besproken in par. 5.2). Deze toestemming is eenmalig en geldt alleen voor een specifieke transactie. Ook voor dienstverlening door de rekeninginformatiedienstverlener wordt toegang verleend door afgifte van sterke cliëntauthenticatie. De toestemming voor toegang tot de betaalrekening kan worden gegeven voor maximaal 90 dagen.⁴⁷

APSP's die een betaler een betaalrekening aanbieden die online toegankelijk is, moeten ten minste over één interface beschikken die TTP's⁴⁸ kort gezegd in staat stelt zichzelf te identificeren en veilig te communiceren. De interface moet daarnaast de TTP in staat stellen om de APSP te instrueren om de authenticatie te starten op basis van de instemming van de betaaldienstgebruiker, communicatiesessies te faciliteren via de authenticatie en de integriteit en vertrouwelijkheid van de persoonlijke beveiligingsgegevens en de doorgezonden authenticatiecodes te waarborgen. APSP's moeten een testvoorziening ter beschikking stellen waarin TTP's hun software en toepassingen voor het verlenen van betaaldiensten kunnen testen.

Een APSP kan de vereiste interface op twee manieren aanbieden: ofwel via een speciale interface ofwel door toe te staan dat de TTP's gebruikmaken van de cliëntinterface (de interface die gebruikt wordt door de betaaldienstgebruikers zelf). Als er een speciale interface ter beschikking wordt gesteld moet deze te allen tijde hetzelfde niveau van beschikbaarheid en prestaties, inclusief ondersteuning, aanbieden als de cliëntinterface. Indien gebruik wordt gemaakt van een speciale interface moet de APSP daarnaast een strategie en plannen voor uitwijkvoorzieningen opnemen voor het geval de interface niet naar behoren presteert of (ongepland) niet beschikbaar is. Als onderdeel daarvan mogen TTP's gebruik maken van

32 Art. 2:3b, lid 4 en lid 5 Wft. Art. 3a, lid 6 Besluit markttoegang financiële ondernemingen Wft.

33 Art. 2:3b, lid 2 Wft.

34 Art. 40a, lid 5 Bpr Wft. Bij rekeninginformatiedienstverleners vloeit dat voort uit de aard van de dienstverlening. Zie ook preambule 35 van PSD II.

35 Art. 24 Bpr Wft.

36 Art. 26i en 26j Bpr Wft. Overigens gelden er ook specifieke verplichtingen voor APSP's op grond van art. 26k Bpr Wft.

37 Zie voor de definitie van gekwalficeerde deelneming art. 1:1 Wft.

38 *Kamerstukken II*, 2017–2018, 34 813, nr. 12, p. 9.

39 Art. 2:3b, lid 3 Wft.

40 Art. 2:3c, 2:3e, 2:106a en 3:111b Wft. Art. 3b en 42a onder c Besluit markttoegang financiële ondernemingen Wft. Art. 140a Bpr Wft.

41 *Kamerstukken II*, 2017–2018, 34 813, nr. 3, p. 7.

42 Art. 7:522b en 7:522c BW. Art. 7:522a BW gaat in op de verhouding tussen een APSP en betaaldienstverlener die op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten uitgeeft.

43 Art. 7:523 BW. *Kamerstukken II*, 2017–2018, 34 813, nr. 3, p. 5.

44 Zie Rb. Midden-Nederland, 30 juli 2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:3250, waarin de rechtbank oordeelde dat het online huishoudboekje van softwareontwikkelaar AFAS geen automatische koppeling naar internetbankieren van de ING mag bevatten gelet op het verbod dat is opgenomen in de algemene voorwaarden van ING om persoonlijke beveiligingsgegevens in te voeren op andere websites dan die van de banken.

45 Art. 26k Bpr Wft.

46 *Stc.* 2019, 59, p. 19-20.

47 *Stc.* 2019, 59, p. 20.

48 En overigens ook betaaldienstverleners die op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten uitgeven.

de cliëntinterfaces totdat de speciale interface is hersteld. Onder bepaalde omstandigheden, zoals nader toegelicht in de GV, kan DNB een ontheffing verlenen van dit laatste vereiste.⁴⁹

5.2 Sterke cliëntauthenticatie

PSD II schrijft voor dat betaaldienstverleners in een aantal gevallen gebruik moeten maken van sterke cliëntauthenticatie. Dit is een authenticatieprocedure waarbij een hoog beveiligingsniveau wordt gegarandeerd, omdat er ten minste twee verschillende factoren worden gecombineerd. De betaaldienstverlener heeft hierbij de keuze uit wetenschap (bijv. een wachtwoord of pincode), bezit (zoals een pinpas) en een inherente eigenschap (zoals een vingerafdruk of stem van de gebruiker). Situaties waarin sterke cliëntauthenticatie moet worden gebruikt, zijn wanneer een betaaldienstgebruiker zich online toegang verschafft tot zijn betaalrekening, een elektronische betalingstransactie initieert, gebruik maakt van een communicatiemiddel op afstand, een elektronische betalingstransactie op afstand initieert of gebruik maakt van een TTP.⁵⁰

Betaaldienstverleners zijn in een aantal gevallen vrijgesteld van de verplichting om sterke cliëntauthenticatie te gebruiken. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het initiëren van contactloze betalingen in verkooppunten of het gebruiken van onbemande betaalautomaten met het oog op betaling van vervoerbewijzen of parkeergelden.⁵¹

5.3 Regels over niet-toegestane en onbedoelde overboekingen

PSD II regelt over niet-toegestane overboekingen dat de betaaldienstverlener de betaler onmiddellijk en in elk geval uiterlijk aan het einde van de volgende werkdag het bedrag terugbetaalt, tenzij de betaaldienstverlener van de betaler redelijke gronden heeft om fraude te vermoeden.⁵²

Wanneer er sprake is van een niet-toegestane overboeking die geïnitieerd is door een aanbieder van betaalinitiatiediensten, zal de betaaldienstverlener die de desbetreffende betaalrekening houdt het bedrag

terugbetalen. In dat geval ligt de bewijslast bij de verlener van betaalinitiatiediensten om aan te tonen dat de initiatie goed is verlopen en dit bewijs aan de rekeninghoudende betaaldienstverlener te verstrekken. Indien de betaalinitiatiedienstverlener aansprakelijk is voor de niet-toegestane betaaltransactie, dan dient hij de rekeninghoudende betaaldienstverlener op diens verzoek onmiddellijk de geleden verliezen te compenseren.⁵³

Verder bevat PSD II een inspanningsplicht voor de betaaldienstverlener van de betaler om een onjuiste transactie zoveel mogelijk terug te draaien, ook in het geval de betaler per ongeluk een verkeerd rekeningnummer heeft ingevuld. Daarom dient de betaaldienstverlener van de betaler redelijke inspanningen te leveren om het geldbedrag terug te krijgen. Ook de betaaldienstverlener van de betalingsbegunstigde dient mee te werken, mede door alle relevante informatie aan de betaaldienstverlener van de betaler mee te delen. Indien het niet lukt om de geldmiddelen terug te krijgen, verstrekt de betaaldienstverlener van de betaler, aan de betaler op zijn verzoek, alle beschikbare informatie die relevant is om een rechtsvordering in te kunnen stellen om het geldbedrag terug te krijgen.⁵⁴ In de Memorie van Toelichting op de PSD II Implementiewet wordt het volgende voorbeeld genoemd om dit te illustreren: een consument maakt een bedrag over via internetbankieren en voert per ongeluk een verkeerd rekeningnummer in. Hij neemt contact op met zijn eigen bank en verzoekt om het terugstorten van het betaalde bedrag. Deze bank neemt contact op met de bank van de betalingsbegunstigde en verzoekt deze bank om de onbedoelde betalingsbegunstigde te bewegen het ontvangen bedrag aan de betaler terug te betalen. Indien de betalingsbegunstigde weigert mee te werken, verzoekt de consument zijn eigen bank om informatie. De bank van de betalingsbegunstigde geeft de consument de nodige informatie zodat de consument diegene kan aanschrijven of, zo nodig, in rechte kan betrekken.⁵⁵

5.4 Vergoedingen voor het gebruik van betaalinstrumenten

Over het in rekening brengen van vergoedingen (in de vorm van toeslagen) voor het gebruik van een bepaald type betaalinstrument (ook wel «surcharging» genoemd) bepaalt PSD II dat een vergoeding alleen betaald hoeft te worden wanneer de betaaldienstgebruiker daarover voorafgaand aan de betaling is geïnformeerd. PSD II verplicht lidstaten verder om te verbieden dat de betalingsbegunstigde een vergoeding vraagt voor het gebruik van betaalinstrumenten waarvan de afwikkelingsvergoedingen onder hoofdstuk II van de Verordening interbancaire vergoedingen vallen en voor het gebruik van betaaldiensten waarop verordening (EU) nr. 260/2012 (SEPA-Verordening) van toepassing is. Het gaat hier kort gezegd om betalingstransacties die zijn verricht binnen de EU (waarbij zowel de betaaldienstverlener van de betaler als de betaaldienstverlener van de betalingsbegunstigde zich binnen de EU bevinden) door middel van betaalkaarten, zowel debetkaarten (debit cards) als kredietkaarten (credit cards), gebaseerd op vierpartijenbetaalkaart-schema's of om Europese overschrijvingen en Europese automatische incasso's.⁵⁶

PSD II geeft de optie aan lidstaten om dit verbod verder uit te breiden, rekening houdend met het belang van meer concurrentie en het gebruik van efficiënte betaalinstrumenten. In Nederland is van deze lidstaatoptie geen gebruik gemaakt. Bij een volledig verbod op het vragen van vergoedingen, zouden winkeliers de kosten van dure betaalinstrumenten kunnen doorberekenen in de prijs van hun producten of diensten of ervoor kunnen kiezen om bepaalde dure of innovatieve betaalinstrumenten niet meer aan te bieden. Dit zou de innovatie en de keuze van de consument kunnen beperken.⁵⁷

Het verbod op het (door)berekenen van vergoedingen voor bepaalde betaalinstrumenten bestaat naast art. 6:230k BW. Art. 6:230k BW regelt dat voor betaalinstrumenten die niet onder art. 7:520 BW vallen, de daadwerkelijke kosten van het gebruik van een betaalinstrument in het kader van een tussen een handelaar en consument gesloten overeenkomst mogen worden doorberekend.

5.5 Betalingstransacties waarbij het transactiebedrag niet vooraf bekend is

Ten aanzien van betalingstransacties waarbij het transactiebedrag niet vooraf bekend is (bijvoorbeeld bij tanken bij een onbemand tankstation), bepaalt PSD II dat de betaaldienstverlener van de betaler geldmiddelen op de betaalrekening van de betaler kan blokkeren, mits de betaler ingestemd heeft met het exacte bedrag aan te blokkeren geldmiddelen. De betaaldienstverlener geeft de op de betaalrekening van de betaler geblokkeerde geldmiddelen na de ontvangst van de informatie over het exacte bedrag van de betalingstransactie onverwijld vrij en uiterlijk onmiddellijk na de ontvangst van de betaalopdracht.⁵⁸

6. Aandachtspunten voor de praktijk

In deze Genoteerd is een aantal wijzigingen besproken die PSD II met zich brengt voor betaaldienstverleners en betaaldienstgebruikers. Deze wijzigingen brengen een aantal belangrijke aandachtspunten met zich voor de praktijk:

- Een ieder die een nieuwe betaaldienst wil verlenen (de betaalinitiatiedienst of de rekeninginformatiedienst) moet hiervoor ofwel een nieuwe vergunning aanvragen ofwel de bestaande vergunning als betaalinstelling uitbreiden;
- Bestaande betaalinstellingen die al over een vergunning beschikken moeten aan de nieuwe vergunningvereisten voldoen. Zij dienen informatie aan te leveren aan DNB waaruit blijkt dat zij aan deze nieuwe vereisten voldoen, teneinde hun vergunning te behouden;
- Een ieder die reeds betaaldiensten verleende anders dan als hoofdactiviteit dient te heroverwegen of onder PSD II een vergunning als betaalinstelling moet worden verkregen;
- E-commerce platformen dienen na te gaan of zij ten gevolge van PSD II geacht worden betaaldiensten te verlenen;

49 Art. 33(6) GV.

50 Art. 26h Bpr Wft.

51 Zie art. 10-18 van GV.

52 Art. 7:528, lid 1 en lid 3 BW.

53 Art. 7:528, lid 4 en 5 jo. art. 7:527, lid 2 BW.

54 Art. 7:542, lid 3 BW.

55 Kamerstukken II, 2017-2018, 34 813, nr. 3, p. 6-7.

56 Art. 7:520 BW.

57 Kamerstukken II, 2017-2018, 34 813, nr. 3, p. 8.

58 Art. 7:529a BW. Kamerstukken II, 2017-2018, 34 813, nr. 3, p. 8.

- Een ieder die gebruik maakt van de beperkt netwerk (ook wel genoemd: de closed loop) uitzondering moet het gebruik van deze uitzondering melden aan DNB indien de totale waarde van de uitgevoerde betalingstransacties in de voorgaande twaalf maanden het bedrag van EUR 1 miljoen overschrijdt;
- APSP's die online betaalrekeningen aanbieden dienen een interface in te richten die TTP's en betaaldienstverleners die op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten uitgeven in staat stelt om hun betaaldiensten te verlenen en overigens hun procedures in te richten op de betaaldienstverlening door TTP's;
- Een ieder die een gekwalificeerde deelneming heeft of verkrijgt in een betaalinstelling (anders dan een rekeninginformatiedienstaanbieder) moet voorafgaand daaraan een VGB verkrijgen van DNB;
- De voorwaarden die zien op de relatie tussen betaaldienstverleners en betaaldienstgebruikers zijn gewijzigd onder PSD II. Dit kan er toe leiden dat de algemene voorwaarden moeten worden aangepast.

Over Loyens & Loeff

Loyens & Loeff N.V. is een onafhankelijk full-service kantoor van advocaten, belastingadviseurs en notarissen, waar de civiele en fiscale dienstverlening geïntegreerd wordt aangeboden. De advocaten en notarissen enerzijds en de belastingadviseurs anderzijds hebben binnen het kantoor een gelijkwaardige positie. Met deze opzet en haar omvang is Loyens & Loeff N.V. uniek in de Benelux en Zwitserland.

De praktijk is vooral gericht op het (internationale) bedrijfsleven en de overheid. Loyens & Loeff N.V. is een kantoor met uitgebreide kennis en ervaring op het gebied van onder meer belastingrecht, ondernemingsrecht, fusies en overnames, beursnoteringen, privatiseringen, bank- en effectenrecht, commercieel onroerend goed, arbeidsrecht, bestuursrecht, technologie, media en procesrecht, EU en mededinging, bouwrecht, energierecht, insolventie, milieurecht, pensioenrecht en ruimtelijke ordening.

loyensloeff.com

Genoteerd

Genoteerd is een periodieke nieuwsbrief voor relaties van Loyens & Loeff N.V. Genoteerd verschijnt sinds oktober 2001.

Auteur van deze bijdrage is R. Boogaard (roderik.boogaard@loyensloeff.com).

Redactie

drs. P.G.M. Adriaansen
 prof. dr. R.P.C. Cornelisse
 mr. E.H.J. Hendrix
 mr. drs. A.N. Krol
 prof. mr. C.W.M. Lieveerse
 mr. P.E. Lucassen
 mr. W.C.M. Martens
 prof. mr. W.J. Oostwouder
 prof. mr. D.F.M.M. Zaman

Uiteraard kunt u zich ook wenden tot uw eigen contactpersoon binnen Loyens & Loeff N.V.

Hoewel deze nieuwsbrief met grote zorgvuldigheid is samengesteld, aanvaardt Loyens & Loeff N.V. geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van het gebruik van de informatie uit deze uitgave zonder haar medewerking. De inhoud ervan is bedoeld ter algemene informatie en kan niet worden beschouwd als advies.

Als toonaangevend kantoor is Loyens & Loeff de logische keuze als juridisch en fiscaal partner wanneer u in of via Nederland, België, Luxemburg of Zwitserland, onze thuismarkten, zaken doet. Met onze vestigingen in de Benelux, Zwitserland en kantoren in de belangrijke financiële centra kunt u wereldwijd rekenen op een persoonlijk advies van een van onze 900 adviseurs. Dankzij onze full-service praktijk, specifieke sectorbenadering en diepgaande kennis van de markt, begrijpen onze adviseurs precies waaraan u behoefte heeft.

Amsterdam, Brussel, Hong Kong, Londen, Luxemburg, New York, Parijs, Rotterdam, Singapore, Tokio, Zürich